משנה · אחרונים · רש״ש · סדר טהרות

רש״ש על משנה נדה

רבי שמואל שטראשון [הרש"ש]

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

רש״ש על משנה נדה

רבי שמואל שטראשון [הרש"ש]

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/רשש-על-משנה-נדה/
הקובץ נוצר ב־17 בנובמבר 2026 מגרסה v38-202611162349 של הספרייה.

תוכן העניינים

פרק א 4
משנה א 4
משנה ד 4
משנה ה 5
משנה ז 6
פרק ב 6
משנה א 6
משנה ב 6
משנה ג 6
משנה ה 7
משנה ו 7
פרק ג 7
משנה א 7
משנה ב 8
משנה ג 8
משנה ה 9
פרק ד 9
משנה א 9
משנה ג 10
משנה ו 10
משנה ז 10
פרק ה 11
משנה ב 11
משנה ג 11
משנה ד 11
משנה ה 11
משנה ז 12
משנה ט 12
פרק ו 12
משנה ב 12
משנה ה 12
משנה יג 12
משנה יד 13
פרק ז 13
משנה א 13
משנה ב 13
פרק ח 13
משנה ב 13
פרק ט 14
משנה ב 14
משנה ג 14
משנה ד 14
משנה ז 14
פרק י 15
משנה א 15
משנה ה 15
משנה ו 15
משנה ז 15
משנה ח 15

פרק א

משנה א

במשנה כל אשה שיש לה וסת דיה שעתה. נ"ל דגם זה הוא מדברי חכמים. דהלל משמע דקאי אכל הנשים דקאמר שמאי. ואפי' אשה דיש לה וסת נמי אמר דמטמאה מפקידה לפקידה כיון דלא מפליג (וכה"ג כתבו התוס' לקמן (לח ב) בד"ה אימא בביאור פירש"י ע"ש) וכרבנן דר"ד לקמן (דף ד ב) ופליגי חכמים עליה בתרתי. א' דמעל"ע ממעט ע"י כו'. ב' דבשיש לה וסת ד"ש. ואח"כ מיפרשא מתני' כסדר דבריהם. דפקידה דאמרי הוא אפי' עד דתשמיש. וד"ש דאמרי כיצד כו'. והתוס' לקמן (דף ב) נדחקו בזה:

בתוי"ט ד"ה וחכ"א כו' אבל ז"ש הר"ב להוסיף לא ידענא כו'. ול"נ דכוונתו להוסיף על המיעוט והיינו דאם בדקה בחצי היום לא תטמא למפרע אלא י"ח שעות. ובאם בדקה שעה א' אחר חצות להוסיף עד י"ט שעות ואם איחרה עוד. להוסיף כשיעור האיחור. ואם בדקה בתחלת הלילה להוסיף עוד עד כ"ד שעות:

שם ד"ה כל אשה כו' להיות בודקת [**וכו'**]. הנה הוסיף בהעתקת דבריהם תיבת וכו'. וכוונתו בזה לכוון דבריהם על הא דתנן התם תו ומשמשת בעדים וכדפירש"י שם דקאי על אותן שדיין שעתן. ויפה כוון. והתו"ח לא ירד לזה ועי' מהר"ם:

שם ד"ה דיה שעתה כ"כ הר"ב כו' דודאי אורח בזמנו בא. ולא יעמוד מלצאת חוצה. אולי כוונתו ליישב מדוע לא ניחוש דכך הוא וסתה שיתעכב הדם בבה"ח טרם צאתו החוצה. לכן אמר ולא יעמוד כו' ור"ל דחשש שמא נתעכב אינו אלא בפעם הזה שאנו דנין עליו. אבל לא שניחוש דבכל פעם היה כך ועמש"כ בגמ' (סג ב):

משנה ד

במשנה מניקה עד שתגמול את בנה כו'. עי' פי' הרע"ב והוא מפי' הרמב"ם וצ"ל לפירושם דר"מ וחכמים פליגי בפי' עד שתגמול שבדברי ת"ק. דלר"מ הגמלה ממש כמשמעה ולחכמים היינו זמן הגמלה וק"ל. א) דלחכמים אינו מדוייק לישנא דעד שתגמול. ב) מדוע לא תני פלוגתתן במיניקה אחר כ"ד חודש דלר"מ ד"ש ולחכמים מטמאה מעל"ע (וזה י"ל קצת ע"פ מש"כ התוס' לקמן (דף ט) ד"ה לפיכך). ולפעד"נ דג' מחלוקת בדבר. ובמתני' לא תני דעת השלישית שהיא דעת רי"ה ור"י ור"ש שבברייתא (שם) דל"ל דם נעכר כו'. אלא דעת ר"מ וחכמים דאית להו לתרווייהו דם נעכר. ולפיכך סתמה ברישא עד שתגמול דמשמע אפי' מיניקתו ד' או ה' שנה. רק נקיט פלוגתתם בנתנה בנה למיניקה כו' ולחכמים אף באלו ד"ש מטעם דאיבריה מתפרקין. ורי"ה ור"י ור"ש דבברייתא היא דעת שלישית דל"ל כלל סברת דם נעכר. אלא טעם דאיבריה

מתפרקין. וחכמים דמתני' הם שאר חכמים זולתם שהיו בדורם כמו ר' נחמיה ר' אלעזר ר"י הסנדלר עי' כתובות (דף לד) ובהקדמת הרמב"ם לחבורו ובסה"ד ותמצא עוד חכמים שהיו בימיהם. ולגי' התוספתא שהביא הגרי"פ שם בברייתא דל"ג ר' יהודה נוכל לחשוב גם אותו. ובר מן דין אשכחן לקמן (ח ב) מאן חכמים ר"א וכה"ג בד"ט. ומאי דאיתא בגמ' ורבנן (פי' האי קרא דמי יתן טהור מטמא מאי עבדי ליה) הכוונה על ר"י ור"ש דברייתא (וא"ש טפי מאי דקאמר ורבנן ולא קאמר וחכמים בלישנא דמתני') וקרי להו רבנן נגד ר' מאיר. וכן לקמן (דף לח ב) קרי להו רבנן אפי' נגד ר"מ ורי"ה. ובנדרים (דף עו ב) קרי רבנן לריב"י ולראב"ש אף נגד ת"ק. ובפ"ט דאהלות מי"ב קרי לר"א ור"ש חכמים נגד הת"ק לפי' מהר"ם שהביא התוי"ט שם. ובזבחים (קא) קרי רבנן לר"י ור"ש. ובמש"כ דלא ר"מ בלחוד ס"ל דם נעכר אלא דגם חכמים ות"ק דמתני' הכי ס"ל. א"ש הא דבכורות (דף ו ב) אמרי' מעיקרא סתם דאמר מר דם נעכר ונעשה חלב. וכ"מ בשבת (דף קמג ב) והוא משנה סוף מכשירין מ"ש ברש"י ותוס'. ובכתובות (דף ס' ב) אמר רשב"ג לשון אין החלב נעכר. משמע דנעכר שוב לדם לצורך מזון העובר:

משנה ה

ר' אליעזר אומר כל אשה שעברו עליה ג' עונות ד"ש. וכן לעיל (דף ו) ולקמן (דף ט ב) הגי' אליעזר ביו"ד. אבל בעירובין (דף מו) הגי' אלעזר בל"י. וכ"ה לקמן (דף יא ב) בתד"ה אפי' וע"ש במהרש"א. וברש"י בעירובין שם ר' אליעזר גרסי'. ואולי דאי גרסי' אלעזר הוה משמע דלא פליג על הא דד' נשים וקאי בשיטת ר' אליעזר. וא"כ לא הל"ל לר' אלעזר בגמ' למחשביה בהד' דהלכתא כוותיה דר' אליעזר כיון דר' אלעזר קאי כוותיה כמו דהוי קס"ד דלהכי לא חשיב הא דמיאון משום דר"א קאי כוותיה:

שם רי"א מעוברת ומיניקה שע"ג' עונות ד"ש. עתוי"ט. וכ"ד תמוהין א) דקושייתו אינה כלום. דנ"פ דלת"ק אפי' ראתה עד שנודע עוברה ואח"כ משנודע ראתה מיד ד"ש. ולר"י עד שתפסוק ג' עונות משנודע. ב) מאי דמתרץ דלת"ק סגי בג' חדשים ואע"פ שאינן צ' יום. ז"א דהא ביבמות (דף לז) אמרי' היולדת לט' עוברה ניכר לשליש ימיה. וימיה היינו ר"ע יום לשמואל לקמן (דף לח) וא"כ שליש היינו צ' יום שלמים. וכ"מ ג"כ מהראיה שמביא בעצמו מהרע"ב דיבמות דהתם הוי ג"כ משום הכרת העובר. ג) מש"כ בתירוץ הב' דלת"ק משהוכר העובר אע"פ שלא מלאו לה ג"ח ד"ש. (כ"נ לכאורה כוונתו). הלא בגמ' אמרי' וכמה הכרת העובר כו' ג"ח. משמע דקודם לכן לא חשיב הכרה. אולם יש לדחוק לשונו בתירוצו הב' שכוון למש"כ בתמיה הא'. וכמ"ק מהב"י בשם הרשב"א שהביאו לסייעתא לתירוצו זה:

משנה ז

ברע"ב ד"ה אע"פ. אשה שיש לה וסת. וכן פי' בהא דומשמשת בעדים (וכ"פ רש"י). ונראה שדחקו לשון דיה שעתה ל"י דנקט וכמו שפי' לעיל (י' ב') בד"ה וסיימת בחדא. ולמש"כ התוס' שם אין זה דיוק. וכן פירשו לעיל (דף ד' ב') ולקמן (בע"ב) ד"ה ומשמשת דקאי על הד' נשים ג"כ:

שם בתוי"ט ד"ה ופעמים כו'. פירושא דצריכה כו' דרישא והכי תני ג"כ ובשעה שהיא עוברת לשמש א"ב. וא"כ ע"כ הא דתני ברישא ומשמשת בעדים היינו לאחר תשמיש. ואחד לו ואחד לה וכפי' והמשמשת בעדים דר"פ לתירוץ ראשון שבגמ' לעיל (ה') וכ"נ שתפסו לעיקר הא"ר שם. ודלא כהרע"ב שפי' שם כתירוץ השני. וכן דלא כפירושו ופירש"י על הא דומשמשת בעדים דהכא. והרווחנו בזה שלא נצטרך למה שפירש"י לקמן (בע"ב) בד"ה כאן שלא שמשה "ולפני תשמיש ה"ט דל"ב בדיקה כו'" הביאו ג"כ התוי"ט. דלדברינו באמת בעיא בדיקה לפני תשמיש לפי דקדוקו דרבא שם מדלא מפיק רישא בתולה שדמיה טהורין. והתם נכלל נמי עד שלפני תשמיש כדאמרן. ונכון בעז"ה:

פרק ב

משנה א

במשנה לתקן את הבית. נראה שהוא ע"ד שקרא ר"י לאשתו ביתו (שבת דף קיח ב'):

משנה ב

נמצא על שלה לאח"ז טמאין מספק כו'. לכאורה דטומאתה שהיא בספק אינה אלא משעת ביאה עד הבדיקה. אבל מהבדיקה ואילך טומאתה ודאי. אולם י"ל דגם זה אינו אלא כ"א לתלות. ומיירי דלא הרגישה בשעת בדיקה. (דאי ארגשה ה"נ דבועלה לא הוה טמא אף בספק) והספק הוא דשמא הרגישה אלא היתה סבורה דהרגשת עד הוא. עי' לקמן ר"פ הרואה בגמ' ולעיל (ג') תד"ה מרגשת. ועל דם שלא בא בהרגשה נראה דאין שורפין אה"ת כמו על הכתם שפסק הרמב"ם בספ"ג מהל' מו"מ שאין שורפין עליו וכפירש"י לקמן בסה"ע:

משנה ג

תוי"ט ד"ה ותדיח כו' בעד שבידה דאי אין בידה כו' (וכ"נ מפי' הרע"ב) והוא כאוקימתא דר"א והוא תמוה דהא אסיקנא לר"א בקושיא והרמב"ם בפיה"מ מפרש המשנה כר"ח וכ"פ בחיבורו וכ"פ הא"ר. ועי' לח"מ בפ"ה מהל' שגגות ה"ו:

משנה ה

במשנה משל משלו חכמים באשה. כה"ג לקמן במשנה ז' דפ"ה:

משנה ו

באליהו רבא ד"ה אם אינו כו' משום מעיינות הנדה כרוקה ומ"ר. ותימה דהוא נגד מסקנת הגמ'. ואולי יש לו גי' אחרת. דלגי' שלפנינו קשה דהרי דם טהרה של מצורעת ב"ה מטמאו משום מעיין לקמן במשנה ג' דפ"ד מריבויא דלזכר שם בגמ'. ונ"פ דגם שאר מראות שאינן מה' דמים שוים לדין זה. וא"כ הלא נוכל לומר דר"מ יליף גם נדה ממצורעת שדין מעיין יש להם. ואת"ל דמה למצורעת שכן מטמאה בביאה (עי' פסחים סז ב' תד"ה שכן טעון). מ"מ הרי איכא למילף מהיקשא דהא בהאי קרא כתיב והדוה בנדתה וכדאמר אביי (לה) ואקשיה רחמנא מצורע לזב ע"ש. ועמש"כ לקמן בגמ' (לה ב') ברש"י ד"ה אמאי מטמאה (ובדף מב) בד"ה מטומאה נטהרה בס"ד. ורבנן איכא למימר דסברי דפלוגתת ב"ש וב"ה שם הוא להפך דב"ש מטמאין וב"ה מטהרין ע"ש בתוי"ט. ור"מ ס"ל כר"י ברפ"ה דעדיות דחשיב לה בקולי ב"ש וחומרי דב"ה וכסתמא דמתני' דלקמן. ובפרט דקי"ל סתם מתני' ר"מ. ולגי' דידן צ"ל דכיון דבעדיות נשנה זאת בשם ר' יהודה משמע להגמ' דכל חביריו ור"מ בכללן פליגי עליה וסברי דב"ה לקולא. ולכן מקשה בפשיטות שפיר קא"ל רבנן לר"מ. והשתא תתחזק הקושיא ביותר על פסק הרמב"ם לחומרא כב"ה ע"ש בתוי"ט. ומש"כ התו"ח להוכיח מדאמר רבא שם דז"ת הזב בין קטן ובין גדול ש"מ דלא ס"ל להפוך פלוגתתם דא"כ תהוי הך דרשא אליבא דב"ש. אינו כלום דא"ל דס"ל כתירוצא קמא דהגמ' שם דלב"ש זכר מנקבה לא אתיא כו'. ולטעמיה טפי ה"ל לדקדק מסתמא דגמ' (כח ב') ההיא מבע"ל לכדרי"צ דארי"צ לזכר לרבות את המצורע למעיינותיו כו'. אלא כדאמרן. ואכמ"ל:

פרק ג

משנה א

במשנה המפלת כמין קליפה כו'. הא דלא תני הכא אם יש עמהם דם טמאה. חדא דלא שכיחא כ"כ כמש"כ התוס' לקמן (כב ב') בד"ה לפלוג ע"ש. שנית דכיון דאם לא נימוחו תלינן במכה או בשומא כמו שאמרו הרופאים במעשה דראב"צ (שם). לכן גם הדם שעמהם תלינן בהו. וצ"ע לדינא. והא דלא תני בבבא שלאחריה גבי דגים כו' תטיל למים כו'. משום דבהו אמרי' דבריה הוו כעין ולד. וכמו שאריו"ח לקמן (כב ב') אבל

בריה לא הוי. וכמו בחתיכה שכתב רש"י לקמן בד"ה בלא דם דחתיכה לאו דם הוא אלא בשר. ועי' בתד"ה אלא:

משנה ב

בתוי"ט ד"ה המפלת כו' אמר רבב"ח כו' ולכאורה לשיטת הרמב"ם והרע"ב אחריו דאוקמי לפלוגתייהו ביש בו מצורת אדם לבד (וכהברייתא דלקמן בגמ' (כג ע"ב) וכפי' התוס' שם בד"ה והתניא. ודלא כדבריהם בד"ה שר"מ דבתרתי פליגי) נפלו לבירא כל הטעמים האמורים כאן. וא"כ ל"ד התוי"ט בהעתקתו הא דרבב"ח על פי' הרע"ב. וגם הרע"ב עצמו בפ"א דכריתות הביא טעם דר"י א"ש הואיל ונאמר בהן יצירה כאדם. אבל נ"ל כיון דלא פליגי במין דגים כו' ויש להם מצורת אדם. משמע דבהו לא מהני צורת אדם ולכן אכתי טעמים אלו במקומם עומדים. אבל לפי"ז טעמים אלו בעינן אפי' לרבנן. ומהתוי"ט משמע דאינו אלא לר"מ:

שם בתו"ח על דברי התוי"ט ד"ה אם נמוחו כו' ובס' ש"ל כתב דליכא נפקותא כו' מ"מ מדקתני אם נמוחו טמאה משמע דאם לא טהורה. לכאורה נעלם ממנו דברי הר"ן בפ"ב דמגילה שכ' שם דתנא דמתני' לא מעייל נפשיה בפלוגתא כו' וקתני והלועז ששמע אשורית יצא לכ"ע ולרשב"ג באשורית ויוונית ע"ש. אבל באמת ל"ד אהדדי דשם גם לרשב"ג איצטריך האי דינא דהלועז ששמע אשורית יצא. אבל הכא לר"י לא איצטריך כלל הא דאם נמוחו דהא בלא"ה ג"כ טמאה:

שם בתור"ע אות י"א לענ"ד י"ל כו' יש ליישב קושיתם די"ל דהתם כיון דאיכא כו' דע"י פה"ק בא דם כו' ע"ש. ול"נ דאין זה דיחוי דא"כ דנחשוב זה לס"ס מ"ט דת"ק דסבר דאינו נאכל. אבל נראה דאישתמיטתיה במחכ"ת דר' יהושע סבר בכריתות (דף יט) דבעינן שיודע לו במאי חטא. ולא מצינו מי שחילק בין חטאת שבאה על חטא לבין חטאת שבאה לאשתרויי בקדשים אלא לר' יוסי שם (דף ז' ב') ולית הלכתא כוותיה. אבל זה יקשה גם על הברייתא גופה. ואולי סברת ר"י כיון דודאי ראתה. אין ספק לידה מוציא מידי ודאי זיבה:

משנה ג

ברע"ב ד"ה תשב לזכר כו'. ואין לה דם טוהר אלא ל"ג יום וכן הוא לשונו לקמן בריש מ"ה. ול"ד שהרי אין לה אלא כ"ו ימי טוהר כי מדלית לה שבועיים דטומאת נקבה. ולשון רש"י בר"פ מזוקק:

משנה ה

במשנה יצא מחותך כו' משיצא רובו כו' כדרכו עד שיצא רוב ראשו. לכאורה נראה להגיה דצ"ל בהיפך ברישא עד שיצא רובו אינו כילוד ובסיפא משיצא רוב ראשו וכן הובא בלשון זה בבכורות (מו ב') וכן העתיקו התוס' בר"פ בהמה המקשה. (ועי' לקמן (כט) תד"ה מכלל). וכ"ה הלשון בהרמב"ם בחבורו ובטוש"ע ע"ש:

שם ואיזהו רוב ראשו משיצא פדחתו. עי' מש"כ בבכורות (סוף דף מו) להוכיח מהגמ' דשם דהכוונה משיצא הפדחת כולה עד החוטם. ועתה ראיתי להכ"מ בפ"י מהל' א"ב ה"ו שנדחק ליישב הגי' הישנה ברמב"ם רוב פדחתו וכתב שסובר שאינו נקרא ראש (כצ"ל שם וכמו שהוא בב"י) אלא הגולגולת כו' ע"ש ור"ל עד החוטם. ולא נהירא כלל דא"כ הל"ל גם בנחתך ואם יצא פדחתו. אלא המחוור כאשר מצא מוגה למחוק תיבת רוב:

ברע"ב ד"ה לזכר ולנקבה ולנדה. כתב דחומרא דזכר הוא להצריכה טבילה לסוף מ' כדין טבו"י ארוך כו' ע"ש. ותימה דזהו כדברי ב"ש לקמן (מ"ז דפ"י) במשנה ולקמן (דף עא ב) בברייתא וכפי שפי' הגמ'. ולב"ה ל"ל דטבו"י ארוך תיבעי טבילה. ואין לומר דאף לב"ה צריכה טבילה לקדש כדפי' הרע"ב שם וכדמשמע קצת בפי' דהכא דלא הזכיר תרומה רק קדש ומקדש ועמש"כ שם. ז"א. דע"כ לא מצרכי אלא לאחר הבאת כפרתה כמש"כ שם וכאן אינה מביאה אלא לאחר פ' יום. וכ"מ להדיא בגמ' כאן דלב"ה א"צ טבילה. ועוד תימה דבפשוט הל"ל דנ"מ בחששא דזכר להצריכה טבילה לסוף ז' וכדאיתא בגמ' הכא אף לב"ה וצע"ג:

פרק ד

משנה א

בתוי"ט ד"ה ואין חייבין עליהן כו' אבל הרמב"ם כתב כו'. א"כ לדידיה קשיא ודאי מאי א"ח כו'. ול"נ דהרמב"ם יפרש דכינוי דעליהן מוסב על הכותים עצמן. (ותדע דהא משכב תני בל"י והל"ל עליו. אולם לפי מה שפי' הא"ר כעליון ששוכב עליו אין מזה ראיה דל"ר דנקיט י"ל דקאי על תחתון ועליון הנזכרים אבל תימה שהוא דלא כמסקנת הגמ') ור"ל דאם נגע בהן אדם ונכנס למקדש. וזה שלא כדברי התוס' (לג ב') ד"ה שדרס. ועי' מל"מ שם הלי"ז שתירץ ג"כ עד"ז. ונראה דהתוי"ט בעצמו הרגיש ג"כ בזה במש"כ בדבור הסמוך לקמן וזה מחזיק כו'. ומש"כ עוד וראיתי בת"כ כו' דאחרים אומרים ונשא עונו דבכבוס בגדים כו'. תמוה דמנ"ל דאחרים פליגי על דרשה דלעיל דהאי ונשא עונו לא קאי אלא על ובשרו לא ירחץ:

משנה ג

באליהו רבא ד"ה בש"א כרוקה כו'. דגזרו אטו יולדת בזוב והיינו דקתני סיפא ומודים כו' ומאי נ"מ אי מודו ב"ש כו'. ור"ל אטו טעמא דב"ש אתי לאשמועינן. וכה"ג דייק הש"ס ביבמות (קט) ובמנחות (יד ב') ע"ש. אבל ק"ל מעירובין (יא ב') במשנה משום ר"י כו' לא נחלקו ב"ש כו'. ועי' במהרש"א על התוס' דשם (ריש דף יג) שפי' דבלא נחלקו ל"ק וכי טעמא דב"ש כו' דאשמעינן שפיר דבדבר זה מודו ב"ש לב"ה. ולפמש"כ שם במשנה בס"ד אין מזה סתירה להא"ר. ועי' עוד בפ"ד דמכשירין מ"ד בר"ש. ובתוי"ט רפ"ג דפאה:

משנה ו

במשנה כל דמים שהיא רואה טהורין עד שיצא הולד. נל"פ דר"ל דמשיצא הולד טמא ומטמא לח ויבש. דדם לידה גופה לא טהרה רחמנא לכ"ע. ולא כדם טהרה של מצורעת דלא מטמא אלא לח אף לב"ה לעיל (משנה ג'). וכ"מ בכריתות (סוף דף ז') במשנה שהמפלת בתוך מלאת דמיה טמאין. וע"כ ר"ל כמו ברואה בליל פ"א. וכן כל דמים שהיא רואה בתוך טומאת לידתה השניה. ואולי נפ"ל ממיעוטא דממקור דמיה. והרווחנו בזה לדעת דרשה אחריתא שכתבו התוס' לרבנן מדמיה. ואין להקשות לרבנן דאמרי לטהורי מק"ו. דהרי ימי לידתה אין ראויין לרבה בגמ' (לז ב'). ואפ"ה טמא דמה כדם נדה. זה אינו כלום. דהרי גם בימי נדתה אינה נעשית נדה ע"י. דאפי' בלידה יבשתא ולא ראתה עד סוף השבוע טובלת לערב וא"צ למנות מינה שבעה כדמוכח בגמ' (מב) ע"ש ברש"י ד"ה טומאה בלועה (ועי' ס"ט סי' קצ"ד סק"ב בד"ה אך) והטיפה עצמה מטמאה כמו כן בימי זיבתה לח ויבש ודו"ק בכ"ז:

משנה ז

בתוי"ט ד"ה ושומרת יום כו' כ' הרע"ב הרואה כו' וטובלת לערב לאו דוקא שהרי כו'. וכ"ד תמוהין. א) דאישתמיטתיה גמ' ערוכה לקמן (סז ב') א"ל ר"פ לרבא כו'. ליטבלינהו ביממא דז' משום דר"ש כו' וע"ש בתוס'. ב) מש"כ דמן הסתם כו' שתטבול לערב. הלא אם תטבול בעוד יום יהיה לה לערב הע"ש ותטהר לגמרי. אבל אם תמתין מלטבול עד הערב לא יהיה לה הע"ש עד למחר בערב. ג) מש"כ שאם כו' ואח"כ תראה אין בטבילתה כלום. הלא תיהני לה שלא תטמא בהיסט אף אם תראה אח"כ כמש"כ בס"ד בשילהי מכילתין ע"ש:

פרק ה

משנה ב

במשנה ומטמאין בכל שהוא כו'. פשוט דקאי על כל הנזכרים למעלה דהמה דם זוב וקרי. וכ"מ בכ"ד דדם ג"כ מטמא בכ"ש. וכן פירש"י בגמ' (מב) בד"ה ולטמא במשהו. וכ"פ הרמב"ם ברפ"ה מהל' א"ב. ולא עמדתי ע"ד בפיה"מ שכ' ומטמאים בכ"ש רומז אל ש"ז והזוב. וכן נמשך הרע"ב אחריו:

משנה ג

בתוי"ט ד"ה ופוטר מן היבום כו'. וגם בגמ' איתמר (ר"ל הא דק"ל שכלו לו חדשיו) אדאמרי' כחתן שלם כו' משמע ששאר הדינין שוין בין כלו בין לא כלו. ונשמטו מן התוי"ט דברי רש"י (דף מ"ד ע"ב) ד"ה כמאן דלא כר"ש שכתב דאכולה מתני' קאי דקא חשיב בן יום אחד בן קיימא. ועי' לח"מ פ"א מהל' יבום:

משנה ד

במשנה וחייבין עליה משום א"א. עי' בא"ר שכ' דגבי בן תשע לקמן לא קתני וחייבין עליה משום א"א שאין קנינו קנין גמור כו' כדקתני ואינו נותן גט עד שיגדיל. אדרבה מזה משמע לפשטיה דקנה לגמרי כיון דסגי לה בגט בלא חליצה. עד שהוצרך רב לתרץ דה"ק לכשיגדיל יבעול כו':

תוי"ט סד"ה וחייבין כו'. ומיהו ודאי דרש"י ה"מ לאסבורה נמי במסרה אביה לביאה כו'. ול"נ דרש"י דק שפיר דמלשון מתני' משמע דאף דהיא א"א מכבר אפ"ה א"ח עליה רק אם בא עליה אחר ג"ש ויום א'. ובקדושין הלא לא נעשית א"א ג"כ אלא לאחר ג"ש ויום א':

שם ד"ה והיא פטורה. דבריו בזה הדבור מגומגמין:

משנה ה

במשנה ונסקלת ע"י. בא"ר כתב לחלק לרבא בין קטן לקטנה משום דפיתוי קטנה אונס הוא אבל קטן לאו אנוס הוא דאין קישוי אלא לדעת. בעניותי לא הבנתי דכמו דקטנה אפי' מזידה נקרא אונס משום דדעת שלה אינה שלמה. כן קטן נמי מאי הוה דאין קישוי אלא לדעת כיון דדעתו אינה שלמה. ועי' מש"כ בחדושי על הרמב"ם בפ"ב מהל' סוטה ה"ד בס"ד:

בתוי"ט ד"ה קנאה. וכ"ד תמוהין. א) דמאי ס"ד לחלק בין לזכות בנכסי אחיו לבין ליורשה הלא תרווייהון דבר שבממון הם. ב) דכיון שכן. מטמא לה נמי מטעם המבואר ביבמות

(סוף דף פט) ע"ש. ג) למאי דפסיקא ליה לדעת הה"מ דמדאורייתא קני לה (אף דמדרבנן לא עשאוה אלא כמאמר בגדול) דיורשה ומטמא לה. א"כ הלא דעת רש"י בקדושין (יט) ג"כ דמדאורייתא סגי לה וכ"פ שם להדיא דהא דתנן קנאה היינו ליורשה. והתוס' שם העתיקו משמו ג"כ וליטמא לה. דבאמת טומאתו תלויה בירושתו כמו שהוא ביבמות שם. וזה נראה כעין דאישתמיטתיה במחכ"ת. ד) כיון שרש"י פי' בסמוך דוא"מ בתרומה קאי איבם ב"ט. א"כ נראה לכאורה דאינו (מטמה) [מטמא] לה ג"כ ועי' ביבמות שם. ועי' בב"ש סי' ק"ע סקי"ב:

משנה ז

במשנה משל משלו חכמים באשה. כה"ג לעיל (יז ב') במשנה:

משנה ט

ברע"ב ד"ה והיא אילונית כו' עד שתהיה בת ל"ה שנה ויום א'. וכן כתב לקמן באיש ובגמ' תני ר' חייא עד רוב שנותיה. וכ"א בהרמב"ם בפי' ובחבורו. וק"ק לפי מש"כ התוי"ט לעיל במ"ו בשם הרמב"ם שחיי האשה קצרים מחיי האיש ברוב. לא ה"ל להשוותן כאן ברוב שנותיהן:

פרק ו

משנה ב

כל כלי חרס כו' ונ"מ להא דקי"ל כו' לקדש בו מי חטאת. כ"כ רש"י. והרע"ב עוד הוסיף ביאור דהיינו לתת בתוכו מים של א"פ. משמע דר"ל מים המקודשים בא"פ. אבל באמת תרי מילי נינהו. ולשניהון ר"ל לקידוש ולהזאה בעינן כלי שלם כדאיתא בפ"ה דפרה מ"ה:

משנה ה

בתוי"ט ד"ה ויש שמיטמא כו' כתב הרע"ב כגון בשר ודגים כו'. ואין לקיים גי' הס' בשר דגים ומשום דבהמה חייבת במעשר. דהא בשר עוף אין חייב במעשר. והל"ל נמי בשר חיה. ומה שהקשה מדוע לא חשיב סטיס וקוצה. כעת ל"י מאין פסיקא ליה דמטמאו טומאת אוכלים וישוב התו"ח על כמהין ופטריות אין לו שחר:

משנה יג

ברע"ב ד"ה הרי זה מקולקלת אינה יודעת כו' וכפירש"י. ואף בלבשתה היום אחר כבוס דאין לחוש רק לאותו היום משכחת לה קלקול. דאם תראה ראיה גמורה למחר וליומא אחרא תצטרך לחזור ולמנות ז' ימים מאותו היום. עי' לקמן בגמ' (נג ב') ובתד"ה עצמה וד"ה שהוא ולעיל (ו) ד"ה ואינה:

משנה יד

ברע"ב ד"ה תחלת נדה וסוף נדה בגמ' מפרש דה"ק כו'. הן לפי פשטות פירושו יש ג"כ חסרון בלשון משנתינו תיבות ובשביעי לנדתה לבד סירוס התיבות הנמצאות בה. גם תיבת לכולן אינה מדוקדקת כיון דלא קאי רק אשתי בבי בתרייתא. עי' תוס' כתובות (ח'). ולענ"ד נל"פ הרואה יום י"א בה"ש (אשר אז הוא) תחלת נדה וסוף זיבה. (או שהיא רואה בעת) תחלת זיבה וסוף נדה (דהוא בסוף יום הז' לנדתה). (או). יום מ' כו' בה"ש לכולן הרי אלו. (פירוש כל הארבע הללו). טועות. וזהו הנשוא דכולהו בבי (ר"ל תיבות הרי אלו טועות) ונכון בעז"ה:

פרק ז

משנה א

ברע"ב ד"ה והניע כו' ואני שמעתי ליחה היורדת מן החוטם. והתור"ע הקשה ע"ז מהא דקתני בברייתא ניעו ומי האף. ואישתמיטתייהו דרש"י פי' כן בב"ק (ג' ב') והתוס' שם הקשו עליו מהברייתא הזאת. ואנכי ישבתיו שם בעז"ה ע"ש. אבל לכאורה אכתי קשה מהא דפליגי לקמן רב וריו"ח במי האף. ולא נקטי פלוגתייהו על ניעו דקדים. ולא עוד אלא דמשמע שם דבניעו גם רב מודה דקאמר שם ולטעמיך כיחו וניעו מי קתני מוכח להדיא דבניעו לכ"ע טמא לעולם. וי"ל דליחה עבה היוצא מהחוטם לכ"ע מעיין הוא דמתעגל ויוצא. אבל מי האף שהוא צלול כמים שקורין קאטיר כמש"כ בב"ק שם אינו מתעגל כ"כ (וכן מעיד הנסיון) ולהכי פליגי ביה:

משנה ב

במשנה ומטמא בין לח בין יבש. נראה דיבש דשרץ אינו יבש ממש דהא שרץ יבש אינו מטמא כדאיתא בר"פ וכל הטומאות כשעת מציאתן כדלעיל. או דמיירי בשלדו קיימת דטמא אפי' יבש כדר"ל לעיל:

פרק ח

משנה ב

במשנה אם יש בה מכה והיא יכולה להגלע כו'. משמע דוקא בה אבל בבנה או בבעלה אינו תולה אלא במכה לחה. ול"מ בפוסקים שדברו בזה:

פרק ט

משנה ב

ר' יוסי מטהר. עיין בהרע"ב ותוי"ט דפי' דאפי' ברישא נמי מטהר לכתחלה. וכ"נ מלשון רש"י אבל התוס' לעיל (יד ב') כ' דלפי' ר"ח לא קאי ארישא. ובב"ב (סא ב') בתד"ה ל"צ נסתפקו בכה"ג:

משנה ג

במשנה ג' נשים שלבשו חלוק אחד כו' כולן טמאות. לכאורה קשה הא קי"ל דאין מחזיקין טומאה ממקום למקום. עי' בפ"ט דטהרות מ"ט נמצא בגג המעטן טהור ובתו"ח שם ולעיל (ד') בפלוגתת ריו"ח ור"ל. ולכאורה הייתי ר"ל דע"כ ל"א א"מ טומאה ממל"מ אלא דוקא אם מקום שנמצא טמא ממ"נ לכן תולין הקלקלה במקולקל. אבל היכא די"ל אדרבה זה המקום שנמצא בו טהור והמאורע נתהוה במקום הראשון כמו הכא בכתם לא תלינן אותה על מקום מציאתה. ועי' לעיל (נ"ח סע"א) ובתוס' שם מה שהביאו מפרק המדיר:

שם ישבו על ספסל של אבן כו' ר"נ מטהר. מסדור לשון המשנה היה משמע דלא מטהר אלא בג' נשים דניתוסף לזה עוד ספק מאיזו אשה בא. אבל מסיום דבריו כל שאינו מקבל טומאה אינו מקבל כתמים ל"מ כן. וכן מהא דשמואל בר"פ דלעיל בדקה קרקע כו' טהורה דמוקי ליה ר"א שם כוותיה מוכח דאפי' באשה יחידה נמי מטהר:

משנה ד

במשנה בדקה אחת מהן ונמצאת טמאה כו'. הא"ר הקשה מדוע לא תני הכא נמי בדקו שתים ומצאו טמאות כו' כדתני במשנה הסמוכה לקמן כו' ע"ש. ול"נ דלק"מ דהכא כיון דתני דשתים תולין באחת. ממילא וכש"כ דאחת תולה בשתים. משא"כ לקמן אשמעי' רבותא דאפי' שתים תולין באחת. ועוד הכא דלא שייך למיתני שלשתן ומצאו טמאות כולן טמאות דפשיטא להכי לא תני נמי שתים ומצאו טמאות. משא"כ לקמן דאיצטריך לאשמעינן שלשתן ומצאו טהורות כולן טמאות אפי' לרבנן דפליגי בגל. לא רצה לדלג ותנא נמי שתים:

משנה ז

ברע"ב ד"ה שלא טעם כו' כל אותו הלילה כו' ועי' פי' הרמב"ם ובחבורו. וכ"ע הה"מ שבגמ' (סג) נתבאר כל הבבא. ואנכי תמה. א) דנראה דפסק כדס"ד דר"פ. ורבא דחייה. ב) מה שהצריך שיהא ישן מחצות הלילה עד הבקר. ובגמ' משמע דלא בעינן אלא שרגע

חצות הלילה יעבור עליו בשינה. עי' ברכות (ג' ב') מעולם ל"ע עלי חצות לילה בשינה. ועמש"כ בס"ד שם (כו ב') בד"ה איבע"ל. ג) מש"כ דרק עד ג' שעות ביום כו'. ובגמ' משמע דשיעור הפרק ששנה הוא בכדי רוב דבורו של ג"ש. אבל כל שלא שנה כשיעור הזה אפי' כל היום נקרא רוק תפל. וע"כ גי' ופירושים אחרים ה"ל בסוגיא זו והה"מ לא העיר מאומה בזה:

פרק י

משנה א

ברע"ב ד"ה נותנין כו' ואפי' רואה כו' וכ"כ רש"י. פשוט דר"ל אפי' רואה עתה וכדאיתא לעיל (יא ב') ל"ש אלא שלא פסקה מחמת תשמיש וראתה שלא מ"ת. והתו"ח נראה שהבין כוונתו להא דארנב"י בגמ' ואפי' ראתה. ול"ד:

משנה ה

במשנה רי"א א"מ משום כתם כו' ובגמ' מכלל דת"ק כו'. ק"ל מדוע לא נאמר דטעמא דת"ק שמא תתעלף כמו במשנה דלעיל. ואדרבה מ"ט דר"י דלא גזר כאן. ואולי משום דלא שכיחא שתצא דם לאח"מ לכן לא גזרו בה רבנן:

משנה ו

תוי"ט ד"ה כמגע (הב'). וא"כ משקה של קדש כו' הוי שני. מאי איריא משקה אפי' אוכל נמי וכדמקשה ממעילה דהתם הוי אוכל. ועוד כיון דדינה כמגע ט"מ הא קי"ל בפ"ב דטהרות מ"ו דאפי' שלישי דתרומה מטמא משקה קדש להיות תחלה ופי' הרע"ב דכה"פ אה"ק מטמא משקה קדש להיות תחלה וכש"כ מגע ט"מ שהוא ראשון. ולזה י"ל דטבו"י אינו בכלל זה וכמו דאינו בכלל כה"פ אה"ת מטמא משקין להיות תחלה בפ"ח דפרה מ"ז וכן התוס' בחולין שהביא התוי"ט נקטי נמי דאפי' משקה קדש לא הוו אלא שני. ונראה הא דנקט משקה קדש נמשך אחר לשון התוס' בחולין שם. ואינהו שפיר נקטי משקה דבה איירינן שם. והתוי"ט ל"ד במחכ"ת אגב שיטפיה:

משנה ז

תוי"ט בד"ה א"צ טבילה. קוטב דבריו דמחו"כ אף קודם כפרה מהני ליה טבילה ליגע בקדשים. וברפ"ג דחגיגה הבאתי שזה נגד גמ' ערוכה ע"ש:

משנה ח

בסוף המשנה ומגען ובעילתן תלוין. לכאורה יפלא מדוע שביק התנא מו"מ דאיירי בהו בבבי קמייתא. ונ"ל דהתנא רמז לנו במאי דתני ומגען תלוין הדין המבואר במגילה (ח'

ב') בזב שטבל ביום הז' לספירה וראה אח"כ בו ביום דסותר ומטמא למפרע מו"מ. מ"מ הסיטו אינו טמא למפרע. וה"ה גבי זבה (רמב"ם ספ"ה מהל' מו"מ). ואשמעינן כאן דגם בשומרת יום כנגד יום הדין כן דדוקא מגען תלוין אבל הסיטן טהור ודאי:

בתוי"ט ד"ה מטמאין מו"מ (**בסה"ד**). **וברפ"ק דזבים אכתוב דלבועלה תולין וא"כ קרא אסמכתא בעלמא**. ותמוה מאד דהתם מיירי בבעלה ביום שלאחריו אחר טבילה הוא דתולין דאם לא תראה אח"כ הוא טהור. אבל הכא שבעלה בערב דלא ספרה עדיין כלל (דספירת לילה לאו ספירה) ודאי טמא ומטמא מו"מ אפי' אם לא תראה ובהכי מיירי קרא. או אפי' בבעלה ביום אחר טבילה וראתה אח"כ (והוא בתוך י"א) מטמא למפרע מדאורייתא: